

Doorstromen naar 4Havo

Schooljaar 2026-2027

Inleiding

Je overweegt de overstap van 4 Vmbo naar 4 Havo.
Wat goed dat je je hierin verdiept.

Als je doorstroomt naar het OVC, stroom je in in de bovenbouw van de havo. Daar gaat het er misschien iets anders aan toe dan je gewend bent.

Een belangrijk verschil is dat je een **profiel** kiest. In dit boekje lees je alles over hoe de profielen in elkaar zitten en welke vakken je op het OVC kunt kiezen. Bekijk daarvoor ook de **keuzekaart**. Die vind je op bladzijde 6.

Doorstromen is een recht, maar geen plicht. Probeer dus goed te bedenken of doorstromen naar de havo voor jou de beste route is. Wil je graag naar het hbo? Dat kan ook heel goed via het mbo en hoeft niet per se via de havo.

Mbo-opleidingen zijn veel praktischer, dat sluit bij veel leerlingen goed aan. Maar **heb je een extra (examen)vak en ben je gemotiveerd?** Dan ben je zeker welkom!

Jouw profiel is jouw keuze

Maar we helpen je graag!

Jouw eigen mentor of decaan kan met je meedenken en als je vragen hebt mag je mij ook altijd mailen. Ik ben decaan op het Oostvaarders College en help leerlingen bij hun profiel- en studiekeuze. Dus blijf niet rondlopen met je vragen, maar stel ze!

**WAT JE
NU NIET KIEST**

**KUN JE ALTIJD
LATER NOG WORDEN**

www.oostvaarders.nl
loesje@oostvaarders.nl

Stappenplan doorstroom naar 4Havo:

J. Kammeraat

DECAAN
OOSTVAARDERS COLLEGE

J.KAMMERAAT@ASG.NL

- Je meldt je aan voor het doorstroomtraject
- Je werkt aan je doorstroomdossier en neemt dit mee naar het gesprek
- Je ouders/verzorgers melden je aan op het OVC
- Je slaagt voor je examen en zit volgend jaar in 4Havo!

Inhoudsopgave

4	<i>Bovenbouw Havo</i>	19	<i>Geschiedenis</i>
5	<i>Profielen</i>	20	<i>Maatschappijwetenschappen</i>
6	<i>Keuzekaart 2026 - 2027</i>	21	<i>Economie</i>
8	<i>Nederlands</i>	22	<i>Bedrijfseconomie</i>
9	<i>Engels</i>	23	<i>Aardrijkskunde</i>
10	<i>Maatschappijleer</i>	24	<i>Praktijkvak havo</i>
11	<i>Lichamelijke Opvoeding</i>	25	<i>Bewegen, Sport en Maatschappij</i>
12	<i>Wiskunde</i>	26	<i>Kunst Algemeen</i>
13	<i>Natuurkunde</i>	27	<i>Kunst Beeldende Vorming</i>
14	<i>Scheikunde</i>	28	<i>Kunst Muziek</i>
15	<i>Biologie</i>		
16	<i>Duits</i>		
17	<i>Frans</i>		
18	<i>Spaans</i>		

Bovenbouw Havo

Met een Vmbo-TL of -GL diploma heb je het recht door te stromen naar 4Havo. Voorwaarde is wel dat je een extra (theorie)vak hebt gevolgd. Beroepsvakken of schooleigen vakken tellen niet mee.

Wanneer je naar de Havo gaat, ziet je rooster er waarschijnlijk anders uit dan je gewend bent. Dat komt omdat je zelf een richting kiest waarin je vakken volgt. Die richting is je **profiel**. Ook binnen je profiel heb je de mogelijkheid om bepaalde vakken te kiezen. Hoeveel opties je hebt is afhankelijk van het gekozen profiel. Uiteindelijk doe je met elk profiel **eindexamen in 7 vakken**.

1. Gemeenschappelijk deel

Een deel van de vakken op school is voor iedereen verplicht. Dat zijn de volgende vakken:

- **Nederlands**
- **Engels**
- **Wiskunde** || Ga je voor het profiel C&M, dan is wiskunde A een keuzevak. Kies je dit niet, dan krijg je het vak **Rekenen**.
- **CKV** || Culturele en Kunstzinnige Vorming
- **LO** || Lichamelijke Opvoeding

2. Profieldeel

Op de pagina hiernaast zie je de verschillende profielen met een korte uitleg. Je kunt uiteraard veel meer kanten op dan beschreven staat. Op de keuzekaart op **bladzijde 6** zie je welke vakken er bij een profiel horen en welke keuzes je zelf nog kunt maken per profiel. In het geval van het N&T profiel heb je voor je profielvakken geen keuze. Maar bijvoorbeeld bij het C&M profiel, volg je verplicht een moderne vreemde taal. Je kiest zelf tussen Duits, Frans of Spaans.

3. Vrij deel

Naast de verplichte vakken die iedereen volgt en jouw profieldeel, kies je nog 1 vak in het vrije deel. Het is afhankelijk van het profiel dat je kiest welke opties je hebt. Je bent helemaal vrij om iets te kiezen uit het lijstje onderaan het pakket van jouw keuze. Het vak hoeft niet aan te sluiten bij jouw profiel.

Natuur & Techniek

Met dit profiel ontwikkel je jouw technische en analytische vaardigheden. Ben je goed in rekenen, houd je van het oplossen van problemen en ben je geïnteresseerd in milieu, natuur en water? Dan is dit een heel geschikt profiel voor jou. Een vervolgstudie in de bouwkunde, elektrotechniek of milieukunde sluit goed aan bij dit profiel.

Natuur & Gezondheid

Het profiel N&G richt zich op gezondheid, chemie, milieu, water, planten en dieren. Je ontwikkelt je technische en analytische vaardigheden. Ben je goed in exacte vakken en ben je geïnteresseerd in de gezondheid en het milieu? Dan is dit een heel geschikt profiel voor jou. Een vervolgstudie in de voedingsmiddelentechnologie, zorg of biomedische technieken is niet gek.

Economie & Maatschappij

Rekenen en onderzoeken zijn belangrijke kenmerken van het profiel E&M. Krijgen ze jou wat dat betreft niet gek en ben je geïnteresseerd in economie en de zakelijke aspecten in het leven, dan is dit een heel geschikt profiel voor jou. Met dit profiel ontwikkel je jouw rekenvaardigheden en analytische vaardigheden. Een vervolgstudie in de economie, bedrijfskunde of rechten sluit goed aan bij dit profiel.

Cultuur & Maatschappij

Heb jij een talenknobbel, vind je het leuk om creatief bezig te zijn, en ben je geïnteresseerd in de geschiedenis en wereld om je heen? Overweeg dan een C&M profiel. Met dit profiel ontwikkel je jouw taalvermogen en algemene kennis. Qua vervolgstudies kun je veel kanten op, denk aan media, communicatie of journalistiek.

Keuzekaart Havo schooljaar 26-27

N & T	N & G	E & M	C & M
Gemeenschappelijk deel	Gemeenschappelijk deel	Gemeenschappelijk deel	Gemeenschappelijk deel
Nederlands	Nederlands	Nederlands	Nederlands
Engels	Engels	Engels	Engels
Maatschappijleer	Maatschappijleer	Maatschappijleer	Maatschappijleer
CKV	CKV	CKV	CKV
LO	LO	LO	LO
Profieldeel	Profieldeel	Profieldeel	Profieldeel
Biologie	Biologie	Economie	Geschiedenis
Natuurkunde	Scheikunde	Geschiedenis	
Scheikunde		Wiskunde A	
Wiskunde B			
	Kies 1 uit:	Kies 1 uit:	Kies 1 uit:
	Wiskunde A ☐	Aardrijkskunde ☐	Duits ☐
	Wiskunde B ☐	Bedrijfseconomie ☐	Frans ☐
		Maatschappijwetenschappen ☐	Spaans ☐
	Kies 1 uit:		Kies 1 uit:
	Aardrijkskunde ☐		Aardrijkskunde ☐
	Natuurkunde ☐		Economie ☐
			Maatschappijwetenschappen ☐
			Kies 1 uit:
			Kunst Beeldende Vorming ☐
			Kunst Muziek ☐
			Duits ☐
			Frans ☐
			Spaans ☐
Vrij deel	Vrij deel	Vrij deel	Vrij deel
Kies 1 uit:	Kies 1 uit:	Kies 1 uit:	Kies 1 uit:
Aardrijkskunde ☐	Aardrijkskunde ☐	Aardrijkskunde ☐	Aardrijkskunde ☐
Bewegen, sport & maatschappij ☐	Bewegen, sport & maatschappij ☐	Bedrijfseconomie ☐	Bedrijfseconomie ☐
Economie ☐	Economie ☐	Bewegen, sport & maatschappij ☐	Bewegen, sport & maatschappij ☐
Kunst Beeldende Vorming ☐	Kunst Beeldende Vorming ☐	Kunst Beeldende Vorming ☐	Kunst Beeldende Vorming* ☐
Kunst Muziek ☐	Kunst Muziek ☐	Kunst Muziek ☐	Kunst Muziek* ☐
Maatschappijwetenschappen ☐	Maatschappijwetenschappen ☐	Maatschappijwetenschappen ☐	Maatschappijwetenschappen ☐
Praktijkvak Havo (PPMG) ☐	Praktijkvak Havo (PPMG) ☐	Praktijkvak Havo (PPMG) ☐	Praktijkvak Havo (PPMG) ☐
			Wiskunde A ☐

Let op:

* Je kan maar 1 kunstvak kiezen, dus óf Beeldende Vorming óf Muziek.
Kies je Kunst BV of Kunst Muziek? Dan krijg je ook het vak Kunst Algemeen (KuAlg).
Heb je geen Wiskunde in je pakket? Dan krijg je het vak Rekenen.

Op de volgende pagina's lees je korte beschrijvingen van de (nieuwe) vakken die je volgend jaar kunt volgen.

Merk je dat je vragen hebt over een bepaald vak? Bijvoorbeeld over de inhoud, of misschien of het vak iets voor jou is? Vraag dat dan gewoon eens na, bij je mentor, de vakdocent of de decaan.

We denken allemaal graag met je mee!

Nederlands

“Lezen maakt je wereld groter. Dat weten we allemaal. Maar boeken maken ook jezelf groter. Je leert meer woorden kennen, je stelt jezelf vragen die nooit eerder bij je waren opgekomen, je begeeft je in situaties die je voorheen niet kende. Met boeken rek je jezelf als het ware iets op. En dat komt de wereld ten goede. Je stapt over drempels heen, je kijkt achter voordeuren, je luistert naar stemmen die je anders nooit zou horen.”

Bibi Dumon Tak – Nederlands schrijfster (1964-)

“Wie schrijft met oprechte intentie maakt vanzelf literatuur.”

Jeroen Brouwers – Nederlands schrijver (1940-2022)

Het vak Nederlands is een kernvak en bestaat in de bovenbouw uit **schrijfvaardigheid**, **spreek- en luistervaardigheid**, **leesvaardigheid** en **literatuur**.

Binnen het vak is literatuur de verbindende factor. In de lessen spreek, lees en schrijf je over literatuur. Daarnaast discussieer je met klasgenoten over de gelezen boeken. Wie weet raak jij geïnspireerd om ook dat ene boek te gaan lezen dat zo'n verpletterende indruk achterliet op je klasgenoot.

Bij Nederlands leer je teksten begrijpen, interpreteren en het scherp formuleren van je eigen gedachten. Jouw stem is je krachtigste instrument, dus trainen we je stem om je mening goed beargumenteerd te kunnen delen met bijvoorbeeld de leden uit je profielwerkstukgroep.

In de lessen verbeter je jouw leesvaardigheid. Hierbij is er veel aandacht voor het uitbreiden van je woordenschat. Je leert kritisch naar teksten kijken, je verdiept je in de argumentatieleer en je leert verschillende tekststructuren herkennen. Dit wordt uiteindelijk allemaal getoetst op het centraal eindexamen.

Bij schrijfvaardigheid leer je zelf teksten schrijven, bijvoorbeeld over de actualiteit. Hierbij let je natuurlijk op spelling, grammatica en stijl, zoals je in de onderbouw geleerd hebt.

Daarnaast zijn er ieder jaar spreekopdrachten. We oefenen onder andere met speeches en probleemoplossende discussies. Je leert hoe je een klasgenoot waardevolle feedback geeft en je zult merken dat je daar zelf ook van groeit!

Is Nederlands jouw moedertaal of juist niet? Voor iedere leerling in de bovenbouw van het Oostvaarders College is er voldoende uitdaging om onze prachtige, rijke Nederlandse taal nóg beter te leren beheersen.

FOKKE & SUKKE
MAKEN ZICH ZELF NIET POPULAIR OP HET BOEKENBAAL

One language sets you in a corridor for life. Two languages open every door along the way.

Frank Smith — Psycholinguist

"De Engelse taal zie en hoor je overal: op social media, in series en films op streamingsdiensten, op Booktok en natuurlijk als je op reis gaat naar het buitenland.

Engels helpt je dus niet alleen op school, maar ook in het dagelijkse leven: van het begrijpen van songteksten tot het communiceren met mensen over de hele wereld.

Met zo'n 1,5 miljard mensen die de taal spreken, is Engels de nummer één wereldtaal. Met een goed begrip van het Engels gaat er letterlijk een wereld voor je open. Daarom is Engels op de middelbare school niet zomaar een vak, maar een kernvak. Samen met Nederlands en wiskunde vormt het de basis van je schoolopleiding. In de Engelse lessen bereiden we je voor op een leven als **'global citizen'**: een echte wereldburger.

Studieplanners en verschillende werkvormen helpen je om zelfstandig én samen met anderen verder te groeien en je te verbeteren in de vier vaardigheden: kijken en luisteren, lezen, spreken en schrijven.

Daarnaast kun je in de **keuzeband** lessen volgen op CAE (C1) of CPE (C2) niveau ter voorbereiding op het **Cambridge-examen**, met de onderdelen: Writing, Speaking, Listening and Reading & Use of English. Deze examens worden twee keer per jaar extern afgenomen en kunnen in ieder jaar van de bovenbouw worden afgelegd. Het bijbehorende certificaat laat zien welk niveau Engels je beheerst en kan goed van pas komen bij je vervolgstudie en/of toekomstige baan.

Of je nu droomt van studeren in het buitenland, een internationale carrière of gewoon vloeiend Engels wilt leren spreken en verstaan: met Engels leg je de basis voor een wereld vol mogelijkheden."

Maatschappijleer

In de bovenbouw krijg je 1 jaar in het gemeenschappelijk deel te maken met het vak Maatschappijleer. Bij zo'n nieuw vak kun je je het volgende afvragen:

- Wat is Maatschappijleer?
- Wat moet ik van dit vak verwachten?

✓ **Wat is maatschappijleer?**

De maatschappij, dat ben jij!

Deze slogan zal je vast wel eens gehoord of gelezen hebben. Als ook jij de maatschappij bent, dan is maatschappijleer een vak dat over jou gaat. Met andere woorden: jij maakt deel uit van de maatschappij en het vak maatschappijleer leert je hoe deze in elkaar zit en hoe deze functioneert.

✓ **Onderwerpen**

Bij maatschappijleer worden verschillende verschijnselen uit onze samenleving bestudeerd. Aan de orde komen thema's als:

Massamedia	Dagelijks heb je hiermee te maken, want ook jij kijkt televisie, luistert naar de radio en leest een krant of tijdschrift.
Rechtsstaat en Criminaliteit	Elke samenleving kent criminaliteit en elke samenleving probeert criminaliteit te voorkomen of tegen te gaan. In dit thema ga je op zoek naar de oorzaken en gevolgen van dit probleem.
Politieke besluitvorming	In het thema politieke besluitvorming houd jij je bezig met vragen als: • Wat is politiek nu eigenlijk? • Waar staan de verschillende politieke partijen voor?

LO || lichamelijke opvoeding

Bij LO krijg je de basisbeginselen van verschillende sporten aangeboden. In de bovenbouw proberen we de programma's van elk leerjaar parallel te laten verlopen, zodat leerlingen soms ook in andere (gelijkwaardige) niveaugroepen kunnen sporten.

Leerlingen geven les, organiseren, begeleiden en beoordelen binnen de LO-les en worden dus medeverantwoordelijk voor het programma. Leerlingen krijgen soms meer keuzemogelijkheden en er worden sportoriëntaties aangeboden.

Binnen LO heb je dus een aantal keuzes voor sportonderdelen die je meer liggen dan andere.

Wij werken alleen met handelingsdelen. Dus alles wat binnen dit schoolexamenprogramma wordt aangeboden, zal je naar behoren moeten hebben afgesloten.

Wanneer je gewoon meedoet, de basis beheerst en er altijd bent, zal je prima een voldoende of goed kunnen halen voor je LO-dossier!

Je kan pas een havo diploma halen als ook voor het LO- einddossier minimaal een voldoende is behaald. Dit is landelijk bepaald voor alle VO-scholen.

Algemeen

Wiskunde een kernvak, samen met Nederlands en Engels. Dat wil zeggen dat je op je diploma voor Nederlands, Engels en wiskunde samen maar één vijf moet hebben.

De lessen

De wiskundelessen in de bovenbouw zijn niet zo veel anders dan die in de onderbouw. Het gaat wel sneller.

De Grafische Rekenmachine

In de wiskundelessen gebruik je een (dure) grafische rekenmachine. Koop de rekenmachine die op je boekenlijst staat, die leggen we uit in de lessen. Koop je een andere, dan moet je zelf uitzoeken hoe die werkt.

Wat is moeilijker, wiskunde A of wiskunde B?

Wiskunde B is moeilijker wiskunde. Het is uitgebreider en de extra onderwerpen zijn voor de meeste leerlingen moeilijker dan die van wiskunde A.

Toch is het ook persoonlijk. Zo zijn er leerlingen die juist meer moeite hebben met de toegepaste wiskunde van wiskunde A. Denk aan een casus over een statistisch onderzoek omzetten naar een berekening.

Wiskunde A

In het profiel E&M heb je verplicht wiskunde A. In het profiel C&M kun je wiskunde A kiezen als keuzevak.

Bij Wiskunde A worden de wiskundeonderwerpen behandeld die van belang zijn voor economische vakken, maar ook voor aardrijkskunde, biologie, scheikunde en natuurkunde. Denk aan **tabellen**, **grafieken** en veel **statistiek**, maar óók **formules** en **vergelijkingen**.

De formules en vergelijkingen zijn minder ingewikkeld dan bij wiskunde B.

Wiskunde A is voor vrij veel vervolgstudies verplicht, maar er zijn ook genoeg studies die je zonder wiskunde kunt volgen.

Wiskunde B

In het profiel N&T heb je automatisch wiskunde B. In het profiel N&G kies je tussen Wiskunde A of B.

Binnen Wiskunde B worden vooral de wiskundeonderwerpen behandeld die nodig zijn voor een technische vervolgstudie: **tabellen**, **grafieken**, **vergelijkingen**, **formules**, **goniometrie** (sinus/cosinus), **differentiaalrekening** en veel **meetkunde**.

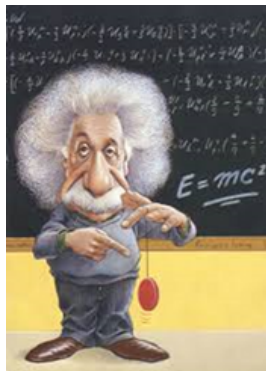
Wiskunde B is maar voor weinig vervolgstudies verplicht. Er zijn ook studies waarbij het niet verplicht is, maar wel heel erg handig.

Natuurkunde

In de tweede klas heb je natuurkunde en scheikunde nog als gecombineerd vak gevolgd, terwijl dit in de derde klas veranderde in zowel natuurkunde als scheikunde een apart vak.

In de bovenbouw blijft deze splitsing intact, wat betekent dat je in vierde klas dus ook het vak natuurkunde apart van scheikunde volgt.

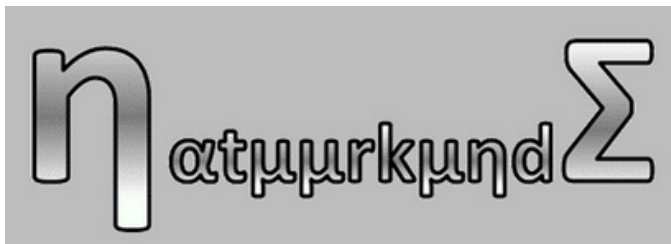
De basisvorming natuurkunde heb je met goed gevolg in de derde klas afgerond, waarbij onderwerpen als **krachten**, **elektriciteit** en **licht** in de bovenbouw terug zullen keren. Hierbij maak je gebruik van de lesmethode NOVA.

De onderwerpen zoals je ze kent uit de derde klas, zullen in de bovenbouw een stuk wiskundiger en fundamenteeler van aard zijn.

De lesstof is van een hoger abstractieniveau en de behandelde onderwerpen worden veel dieper uitgewerkt dan dat je dat in de derde klas gewend bent. Ook zal je, met de kennis die je hebt, gecombineerde problemen moeten oplossen, met kennis uit verschillende hoofdstukken. Verder worden er meer berekeningen gedaan.

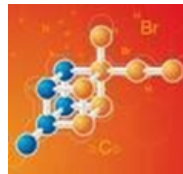
Kies je voor een van de profielen Natuur en Gezondheid of Natuur en Techniek dan krijg je bij natuurkunde een vak waarin je natuurwetenschappelijk leert denken, zodat je in je verdere vervolgstudie voldoende bent toegerust om die met een goed gevolg af te sluiten.

Scheikunde wordt met wiskunde en natuurkunde tot de exacte vakken gerekend. Eigenlijk is de omschrijving 'exact' niet zo goed, 'abstract' is een betere.

De scheikundige ontleent alles wat hij of zij weet aan experimenten.

Daaruit worden theorieën afgeleid. Soms (b)lijkt scheikunde nog niet zo makkelijk, dit heeft dan vaak te maken met deze abstracties.

Als je voor een **natuurprofiel** kiest, kies je automatisch voor scheikunde. Het hoort in het profiel. In het derde jaar heb je al kennis gemaakt met het vak Scheikunde. In de jaren erna gaan we steeds verder de diepte in. We maken hierbij gebruik van een methodelicentie. Je werkt elk jaar met een boek en een online gedeelte met informatie en oefenmogelijkheden. Boeken uit eerdere jaren staan altijd online tot je beschikking.

Experimenteren hoort bij een scheikundige. Wij, chemici, zijn van nature onderzoekend en nieuwsgierig van aard. Je hebt echter wel startkennis nodig en dat betekent, zeker in het begin, ook gewoon basis scheikunde leren. Een mol heeft straks voor jou een hele andere betekenis.

We toetsen jouw opgedane kennis en vaardigheden op meerdere manieren:

- Voortgangstoetsen, die alleen tellen voor het rapport
- Schoolexamentoetsen, die meetellen voor het examen
- Practicumtoetsen alleen en in 2-tallen

Scheikunde is in tegenstelling tot wiskunde een jonge wetenschap. In de ogen van de hedendaagse chemicus was de alchemie in de middeleeuwen ontroerend geklunzel.

Zo was het voor de alchemist erg belangrijk te ontdekken hoe goud gemaakt moest worden uit alledaagse en goedkope grondstoffen. Je zult het ons niet kwalijk nemen dat wij dit jullie niet leren. Iedere chemicus weet dat dit onder aardse omstandigheden onmogelijk is.

Ware rijkdom zit niet in het bezit van zelfgemaakt goud maar in kennis van wat ons omgeeft.

Biologie

Als je wilt weten hoe je uit een beetje **snot** een olifant maakt en met het idee speelt om de kat van de burens te **klonen**. Of dat je wetenschappelijke interesse uitgaat naar **wat chocola met jouw hersenen doet** en je gelijktijdig afvraagt hoe die **zielige ijsbeer** gered kan worden en bovendien jouw stille droom is om later ongeremd genadeloos af te rekenen met enge **ziektes**, je daarbij graag in teamverband wilt werken aan de ontwikkeling van **smaakvolle insectenburgers**, of kennis en inzicht verwerft om uiteindelijk te snappen dat dolfijnen geen vissen zijn en dat elfjes alleen in onze fantasie bestaan. En meer...??? **Kies dan voor BIOLOGIE!**

Een wetenschappelijke benadering van het leven hier op aarde en daarbuiten.

Wat bieden wij?

Het vak biologie op de HAVO zit in de profielen Natuur & Gezondheid en Natuur & Techniek. We gebruiken de methode *Biologie voor jou* maar zonder werkboek.

Je leert biologische begrippen begrijpen en toe te passen in verschillende situaties of contexten. Bekijk de wonderlijke wereld binnen één enkele cel en verken de verborgen relatie tussen jou en een regenworm. Doe experimenten om ideeën te ondersteunen of juist te verwerpen.

Dacht je in de eerste en tweede klas biologie nog: Is dit alles? Is er meer? Word ik meer uitgedaagd? Ja, want biologie in 4 en 5 HAVO gaat verder en veel dieper op de zaken in.

Onderwerpen

Onderwerpen die aan de orde komen zijn vaak al globaal ter sprake geweest in de 1e en 2e klas.

Voorbeelden hiervan zijn onder andere **voortplanting** en **ontwikkeling**, **erfelijkheid**, **zintuiglijke waarneming** en **regeling**.

Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de werking van de diverse **organen van het menselijk lichaam**, de **stofwisseling**, het **gedrag** en het **milieu**.

Ook diverse nieuwe ontwikkelingen krijgen ruim de aandacht. Denk hierbij aan het **DNA**, **genetische modificatie** (het veranderen van erfelijke eigenschappen), **biotechnologie** en diverse **voortplantingstechnieken**.

Naast theorie zal tijdens het practicum aandacht worden besteed aan o.a. **microscopie**, **onderzoeksvaardigheden** en **praktische vaardigheden**. Uiteraard gaan we ervan uit dat je een goede werkhouding laat zien en gemotiveerd blijft. En dat je een **kritische blik** ontwikkelt bij dit vak.

Duits

Denk je bij Duits alleen aan "der, die, das" en grammaticaregels? Echt jetzt?! **Met Duits open je deuren** naar één van de belangrijkste economieën van Europa én krijg je toegang tot een fascinerende cultuur vol muziek, films en innovatie.

Vier redenen waarom Duits een slimme keuze is:

1 Boost je cv

- > Duits is de meest gevraagde taal op de Nederlandse arbeidsmarkt.
- > Duitsland is onze belangrijkste handelspartner.
- > Duitse bedrijven zoeken constant naar talent uit Nederland.

2 Studeren in Duitsland? Na klar!

- > Gratis of zeer goedkoop studeren aan topuniversiteiten.
- > Unieke studies die in Nederland niet bestaan.
- > Internationale ervaring die jou een flinke voorsprong geeft.

3 Makkelijker dan je denkt

- > Je kunt al veel meer Duits dan je denkt.
- > Nederlands en Duits lijken op elkaar.

4 Cultuur & Entertainment

- > Ontdek gave Duitse series.
- > Duik in de wereld van Duitse rap en pop.
- > Geniet van festivals en concerten zonder taalbarrière.

Duits in de bovenbouw

Spreken

- Vlot communiceren over actuele onderwerpen
- Je mening geven en discussiëren in het Duits

Lesen

- Duitse artikelen en websites begrijpen
- Spannende Duitse literatuur lezen

Hören

- Duitse Youtube-videos, podcasts en muziek begrijpen
- Duitse films en series volgen

Schreiben

- (In)Formele e-mails schrijven
- Je mening over actualiteiten geven

Bis bald!

> Waarom Frans kiezen?

De Franse taal wordt overal ter wereld gesproken. Niet alleen in Frankrijk, maar ook in Canada, België, Zwitserland, in veel Afrikaanse landen en in het Caribisch gebied.

Kennis van het Frans kan waardevol zijn met het oog op je toekomstige beroep of studie.

Franse bedrijven als L'Oréal, Michelin en Louis Vuitton Moët Hennessy zijn actief in Nederland. En Nederlandse bedrijven als Unilever, Center Parcs en Randstad vind je ook in Frankrijk. Hoewel veel Fransen tegenwoordig Engels spreken, waarderen ze het zeer als je Frans met ze praat en bekend bent met de Franse cultuur.

Ook in de internationale wereld wordt veel Frans gesproken. Het Frans is één van de officiële talen van de Verenigde Naties, de Europese Unie en het Internationale Strafhof in Den Haag. En ook wanneer je in het toerisme gaat werken heb je veel aan de Franse taal. Frankrijk is één van de meest bezochte landen ter wereld.

Maar het leren van een andere taal is natuurlijk vooral leuk en verbreedt je blik op de wereld. **Door Frans te leren krijg je toegang tot de Franse cultuur en geschiedenis, Franstalige muziek, literatuur en films.**

> Frans in de bovenbouw

De nadruk ligt bij de talen in de bovenbouw op de vaardigheden: **luisteren, spreken, schrijven en lezen**. Op het eindexamen wordt leesvaardigheid getoetst.

Ook in de bovenbouw gebruik je *Grandes Lignes* en zul je vocabulaire en grammatica moeten leren. Maar het belangrijkste is steeds wat je er mee kunt.

Omdat je woordenschat groter wordt, kun je steeds beter "echt" Frans volgen. In de klas kijk je bijvoorbeeld naar een reportage over de buurt waarin Mbappé is opgegroeid en Franse films zoals *La Haine*. Je leest artikelen uit een Franse jongerenkrant. Ook ben je steeds beter in staat eenvoudige gesprekken te voeren in het Frans.

In 4 Havo kun je kiezen voor de excursie naar **Parijs**, waarbij je al het geleerde in de praktijk kunt brengen.

Alors choisis le français!

Spaans

Denk je aan **Spaans** dan denk je aan leuke dingen zoals muziek, dans, lekker eten...

Daarnaast is Spaans de tweede meest gesproken taal ter wereld. **Voor 470 miljoen mensen in 21 landen is Spaans de moedertaal.**

Een bordje tapas bestellen in Spanje wordt makkelijker wanneer je Spaans spreekt. Daarnaast kent Spaans 4000 originele woorden uit de Arabische taal!

In de onderbouw heb je de beginselen van de Spaanse taal en cultuur geleerd. In de bovenbouw werken we net als in de onderbouw met het boek *Paso Adelante*.

We blijven doorgaan met grammaticale en culturele kennis vergaren en je vocabulaire uitbreiden, maar leggen de focus op de vaardigheden; spreek-, luister-, schrijf- en leesvaardigheid.

Leesvaardigheid is de vaardigheid die het zwaarst weegt bij alle moderne vreemde talen. Je uiteindelijke eindexamen is immers ook het lezen en begrijpen van teksten.

Naast de vaardigheden en de grammatica/het vocabulaire maak je ook kennis met Spaanse literatuur. Vanaf leerjaar 5 lees je een Spaans boek op jouw niveau.

Het eindexamen bestaat uit een aantal schoolexamens (spreken, luisteren, schrijven, literatuur) en het Centraal Examen (lezen).

Zien we je in de bovenbouw?

¡Hasta pronto!

> Wat houdt geschiedenis in?

Geschiedenis in de bovenbouw is naast een leervak ook een vak waar inzicht en vaardigheden ontwikkeld worden, zoals het **beoordelen van bronnen**, **kritisch denken** en **verbanden leggen**. Het vak geschiedenis helpt je om ontwikkelingen in het heden te begrijpen.

Binnen het profiel C&M en E&M is geschiedenis verplicht, bij de profielen N&T en N&G is er geen mogelijkheid om geschiedenis te kiezen (jammer hè).

> Wat gaan we doen in de bovenbouw?

In de bovenbouw begin je weer opnieuw met tijdvak 1, de tijd van jagers en boeren, en ga je chronologisch door de stof heen. Je kijkt naar de belangrijkste ontwikkelingen in elk tijdvak, de kenmerkende aspecten.

Naast de tien tijdvakken krijg je in je examenjaar ook de historische contexten, oftewel verdiepende onderwerpen. Voor de havo zijn dat het **Britse Rijk 1585-1900**, **Duitsland 1918-1991** en **Nederland 1948-2008**.

We maken in de bovenbouw gebruik van de methode *Feniks*. Je maakt gebruik van papieren boeken en kan online nog verder oefenen.

Er zijn twee soorten toetsen, voortgangstoetsen (vt) en schoolexamentoetsen (st). De vt's tellen alleen mee voor het rapport, terwijl de st's al meetellen voor het examen. Naast reguliere toetsen maak je ook een praktische opdracht met poster en pitch over tijdvak 1 t/m 4.

> Wat kan ik ermee?

Het meest voor de hand liggende beroep is natuurlijk **docent geschiedenis**, maar de mogelijkheden zijn eindeloos! **Minister-president**, **beleidsmedewerker**, **militair analist**, **politicus**, we kunnen nog wel even doorgaan, dat komt omdat je heel veel nuttige vaardigheden leert beheersen die je eigenlijk overal en altijd goed kunt toepassen.

MAW || Maatschappijwetenschappen

MAW: Ontdek de wereld om je heen

> Waarom MAW kiezen?

Maatschappijwetenschappen (MAW) is een vak dat altijd actueel is! Wat je leert, wordt direct gekoppeld aan recente gebeurtenissen in de samenleving. De vraag "wat heb ik hieraan?" is bij MAW snel beantwoord: je ziet het dagelijks om je heen. Of het nu gaat om politieke discussies, maatschappelijke veranderingen of wereldwijde ontwikkelingen zoals globalisering, dit vak biedt je het inzicht om mee te praten en de achtergronden beter te begrijpen.

Daarnaast is MAW het enige schoolvak dat je specifiek voorbereidt op studies zoals **sociologie**, **politicologie**, **bestuurskunde**, **rechten**, **journalistiek**, **psychologie**, en **criminologie**. Ook voor toekomstige **leraren**, **zorgberoepen** of **uniformberoepen** zijn de inzichten en theorieën die je hier opdoet, vaak onmisbaar.

> Wat ga je doen?

Bij MAW onderzoek je waarom sommige mensen meer macht en invloed hebben dan anderen, hoe samenlevingen veranderen en wat de rol van globalisering is. Je onderzoekt maatschappelijke vraagstukken zoals identiteit, politieke besluitvorming en sociale ongelijkheid. Dit gebeurt niet alleen in theorie, maar ook door actuele gebeurtenissen te analyseren en te bespreken in groepsopdrachten en debatten.

> Wat leer je?

Herken je dat mensen vaak hun mening geven zonder onderbouwing? Bij MAW leer je zulke uitspraken in een breder perspectief te plaatsen en te checken of ze kloppen. Je ontwikkelt vaardigheden om kritisch te denken en complexe maatschappelijke kwesties beter te begrijpen. Je kunt straks met meer kennis meepraten over belangrijke thema's en onderbouwd jouw mening geven.

> Waarom MAW?

MAW is niet alleen interessant voor nu, maar ook van grote waarde voor je toekomst. Het vak leert je kritisch denken en geeft je een stevig fundament voor een breed scala aan vervolgopleidingen en beroepen. Bovendien leer je hoe je zelf kunt bijdragen aan de maatschappij en hoe je de wereld om je heen beter kunt begrijpen. **Sta jij klaar om de wereld te onderzoeken?**

Economie heeft met mensen te maken, mensen in allerlei rollen: als kopers, als verkopers, als werknemers. Het gaat over over landen, over de beurs, over geld, over groei en over het milieu. Over de behoeften die mensen of landen hebben en over de keuzes die zij maken en de consequenties daarvan.

Heel veel zaken kom je dagelijks in nieuws tegen. Waarom stijgen de prijzen bijvoorbeeld zo hard? Waarom bezuinigt de overheid? Waarom gaat jouw spaarrente omhoog?

Je leert bij het vak economie om het nieuws te begrijpen, verbanden te zien en om een goed argument te kunnen neerzetten. Je zult bij dit vak dan ook veel vaardigheden leren en moeten gebruiken, zoals formuleren, argumenteren, berekenen, lezen en analyseren.

✓ Begrijp de wereld

In de economie leer je hoe de wereld functioneert. Waarom stijgen de prijzen? Wat zijn de gevolgen van bepaalde beleidsmaatregelen? Door deze vragen te beantwoorden, krijg je inzicht in actuele gebeurtenissen en ontwikkelingen en kun je het nieuws begrijpen, toelichten en bekritisseren.

✓ Praktische vaardigheden

Economie leert je belangrijke vaardigheden zoals kritisch denken en probleemoplossing. Je leert hoe je gegevens kunt analyseren en geïnformeerde beslissingen kunt nemen—vaardigheden die in elke carrière van pas komen.

✓ Carrièremogelijkheden

Een basis in economie opent deuren naar verschillende beroepen, van marketing en financiën tot beleidsvorming en onderzoek. Ook als je later niet direct iets met het vak gaat doen, zul je de vaardigheden nodig hebben die je bij het vak leert. Of je nu ondernemer wilt worden of in de publieke sector wilt werken, economie geeft je een sterke basis.

✓ Aansluiting bij andere vakken

Voor ieder profiel sluit economie aan bij andere profielvakken. Denk aan het thema duurzaamheid bij biologie, ongelijkheid bij aardrijkskunde, de wiskundige berekeningen en analytische vaardigheden bij natuurkunde, het kritisch kijken naar de maatschappij bij maatschappijleer en het argumenteren bij het vak filosofie.

Bij ieder profiel is het vak economie een mooie aanvulling

Bedrijfseconomie

Sta jij op het punt een keuze te maken welk profiel jij wil kiezen? De kans is groot dat jij straks aan de slag gaat in een organisatie of misschien zelfs je eigen onderneming opricht. **Wist je dat 1 op de 6(!) Nederlanders een eigen bedrijf opricht?** Maar bedrijfseconomie is nog veel meer!

Met het vak bedrijfseconomie maak je kennis met belangrijke financiële zaken die je nu en in de toekomst kunt tegenkomen. Je leert deze onderwerpen niet alleen te analyseren, maar ook hoe je ze in de praktijk kunt gebruiken.

Bij bedrijfseconomie behandelen we verschillende onderwerpen, zoals:

- **Persoonlijke financiële zelfredzaamheid** -> toch handig om te weten of het verstandig is die nieuwe iPhone op afbetaling te kopen of dat er alternatieven zijn.
- **Oprichting van je eigen bedrijf** -> wat komt daar eigenlijk bij kijken "eigen baas" zijn?
- **Financieel beleid** -> leuk die omzet maar maak je ook winst?
- **Marketing, distributie en logistiek** -> misschien moet je niet TikTok gebruiken als je mijn ouders wil bereiken.

Wil je rijk worden? Kies dan niet bedrijfseconomie.

We zijn veel met geld bezig maar, spoiler, je leert vooral hoe moeilijk het eigenlijk is om rijk te worden. Je leert wel met andere ogen naar bedrijven te kijken.

Om goed met deze onderwerpen aan de slag te gaan, is het belangrijk dat je niet vies bent van rekenen én lezen. Schiet je in de stress van cijfers? Dan is bedrijfseconomie wellicht niet voor jou maar veel komt neer op goed lezen en stapsgewijs werken. Rome is ook niet in één dag gebouwd.

Elke onderwerp bouwt weer verder op het voorgaande want bij bedrijfseconomie hebben veel onderwerpen met elkaar te maken. Zo kom je onderwerpen vaker tegen op een andere manier. Handig, heb je ook nog wat aan die eerder opgedane kennis.

Met bedrijfseconomie leer je veel over bedrijven en het bedrijfsleven maar de kennis kan je óók toepassen buiten het bedrijfsleven. Ook jouw sportvereniging moet geleid worden.

Dit vak is een uitstekende keuze voor iedereen die een economische vervolgstudie aan een hogeschool of universiteit overweegt of de sprong naar zelfstandig ondernemerschap wil maken (1 op de 6 hè 😊).

Je komt tijdens deze vervolgstudies veel management- en bedrijfskundige vakken tegen, en met bedrijfseconomie krijg je alvast een waardevolle kennismaking met deze onderwerpen.

Fun fact: 31% van alle WO-studies in Nederland bevat bedrijfseconomie in het programma, en dit percentage is zelfs 47% voor alle HBO-studies!

Dus, waar wacht je nog op?

Het eindexamenprogramma voor het vak Aardrijkskunde bestaat uit verschillende onderdelen, **domeinen** genoemd. Zo komen in de hele bovenbouw o.a. de volgende onderwerpen aan bod:

|| Globalisering || Platen tektoniek || Klimaten || Wereldvoedselvraagstuk ||
Landbouw in Europa || Ruimtelijke ordening in Nederland || Bescherming tegen
overstromingen ||

Tenslotte wordt uitgebreid ingegaan op de natuurlijke kenmerken en cultuurkenmerken van Brazilië en de economische ontwikkeling van dit land. Heel veel van de onderwerpen heb je in de onderbouw al een keer gehad. In de bovenbouw gaan we ons nog meer verdiepen in deze onderwerpen.

In de toetsen en de examens zal veelal **kennis en inzicht** worden gevraagd, naast het demonstreren van **onderzoeksvaardigheden**, beargumenteren van **standpunten** en **brongebruik**. De toetsen lijken daarom vooral op de repetities van de onderbouw (maar dan natuurlijk wat moeilijker 😊).

Waarom aardrijkskunde?

Naast dat het vak je een brede kennis van de wereld bijbrengt, waardoor je over (bijna) elk onderwerp kan meepraten, leer je bijvoorbeeld verbanden te ontdekken. Dit is bij elk vak hier op school en ook later bij je werk handig. Ook leer je beargumenteren en te onderzoeken, je leert onderwerpen op verschillende manieren benaderen. Deze vaardigheden zijn belangrijk op het HBO, de universiteit en ook later bij je werk.

Let op! Bij aanvang van het 4e leerjaar moet de *Grote Bosatlas* (56e editie) in bezit zijn. Deze wordt zowel thuis (voor het huiswerk) als op school (bij de toetsen) gebruikt.

Hopelijk zien we je volgend jaar weer bij
aardrijkskunde!

PGP-M || Praktijkvak Havo

Soms lijkt het als of school en de wereld buiten school heel ver van elkaar af staan. Bij PGP doen we er alles aan om zoveel mogelijk van de echte wereld toe te voegen aan de lessen. Zo heb jij als leerling al invloed op de wereld rondom de school.

-
- ✓ Ben je **gemotiveerd**, **ondernemend** en **leergierig**?
 - ✓ Leer jij graag door te **doen**, te **maken** en te **ervaren** en niet door te lezen?
 - ✓ Ben jij **nieuwsgierig** naar opdrachten uit de omgeving?
 - ✓ Is **samenwerken** met klasgenoten en nieuwe mensen echt jouw ding?

Dan is dit écht een vak voor jou: **“Praktijk-Gerichte-Programma-Maatschappij”**.

PGP bestaat uit praktische en realistische opdrachten die je uitvoert binnen en rondom de school. **Praktisch** en **realistisch** betekent: in samenwerking met de buitenwereld. Denk aan het bedrijfsleven, instellingen, overheden, maar ook de school zelf kan een opdrachtgever zijn.

**Wat jij bedenkt en maakt is niet alleen voor school maar ook voor een opdrachtgever.
Wat je maakt doet er toe!**

Samen met jouw groepje werk je aan opdrachten uit de praktijk. Binnen de opdrachten ligt de focus altijd op iets **onderzoeken**, iets **ontwerpen** of iets **uitvoeren**. Wat je precies gaat doen? Dat hangt af van de eisen en wensen van jullie **ECHTE opdrachtgevers**!

Bij dit vak ontwikkel je belangrijke competenties. Hierdoor word je een waardevolle medewerker wordt voor elke baan en heb je een grote voorsprong bij je vervolgtraject op het hbo.

Hard werken en veel opdrachten maken dus. Maar wel opdrachten en ideeën die ertoe doen! Bij PGP is er geen sprake van toetsen maar werken we met praktische opdrachten.

Het vak PGP-M kun je met alle profielen kiezen in het vrije deel.

Bewegen sport en maatschappij

→ Wat doe je bij dit vak?

Als je sport en bewegen en het organiseren van activiteiten voor anderen interessant vindt, dan heeft BSM je veel te bieden. Juist door het toepassen van **praktische vaardigheden**, zelfstandig en in teamverband, is het vak BSM een actieve, leerzame en leuke afwisseling op de profielvakken. De ervaring leert dat BSM een **uitdagend programma** is met veel **diepgang**, dat in ieder geval bijdraagt aan je persoonlijke ontwikkeling, doordat je onder andere leert leiding te geven, voor een groep te staan en te organiseren. Je leert ook alles over gezondheid (voeding en het bewegingsapparaat), over training en schema's en over de plaats van sport in de maatschappij.

→ Welke vaardigheden heb je nodig?

De vaardigheden die je nodig hebt bij het vak BSM ontwikkel je vooral tijdens de lessen. Het allerbelangrijkste bij dit vak is dat je de motivatie hebt! Je wilt nieuwe sporten ontdekken en je wilt ook de theorie achter bewegen weten. Discipline heb je nodig want je hebt gewoon huiswerk!

→ Welke valkuilen zijn er?

De grootste valkuil is dat men denkt dat je alleen maar lekker aan het sporten bent en er verder weinig voor hoeft te doen. **Het sportgedeelte beslaat 70% procent van de tijd** en de overige 30% ben je bezig met theorielessen en opdrachten. Het onder de knie krijgen van nieuwe sporten lukt vaak wel, maar voor de theorie zal je hard moeten leren.

→ Wil je meer weten over BSM?

Als je meer informatie over het bovenbouw vak BSM wilt kun je contact opnemen met je vakdocent LO of de BSM docenten. Je kunt ook altijd leerlingen die nu BSM volgen vragen naar hun ervaringen!

→ Wat kan je met BSM?

BSM is een uitdagend vak voor iedereen met een brede interesse in sport. Naast uitdagend, kan het vak goed van pas komen bij de onderstaande studie- en/of beroepskeuzes: • Academie voor **Lichamelijke Opvoeding** • **Fysiotherapie** • **Bewegingswetenschappen** • Geüniformeerde beroepen: **landmacht**, **luchtmacht**, **marine**, **politie**, **brandweer**, **marechaussee**, etc.

Kunst || Algemeen

Kunst Algemeen is het cultuur-historische gedeelte van de vakken Kunst BV en Kunst Muziek. Kies je één van deze twee vakken dan heb je automatisch ook Kunst Algemeen.

Is het een soort kunstgeschiedenis?

Ja, daar lijkt het wel op, maar het is veel breder.

Bij Kunst Algemeen ga je kennis maken met de ontwikkeling van allerlei verschillende kunstvormen; over beeldende kunst, muziek, maar ook over theater, dans, film en... over hun plaats in de geschiedenis. Dit vak wordt afgesloten met één centraal examen en is de helft van je diploma-cijfer.

✓ Hoe is het vak opgebouwd?

Als je Kunst BV of Kunst MU kiest krijg je één uur per week het vak Kunst Algemeen. De stof is verdeeld in 3 periodes. Variërend van de Middeleeuwen tot het heden worden er verschillende kunstdisciplines behandeld. Van middeleeuws toneel tot Harry Potter, van Aria's tot Breakdance, van de Sixtijnse Kapel tot Instagram, van Beatles tot Bruno Mars.... alles komt voorbij!

De lessen bestaan vaak uit PowerPoints met plaatjes, muziek, films etc. waarbij de docent KuAlg je meeneemt op deze **wonderlijke reis door de Europese cultuur**. Uiteraard horen daar ook excursies bij die onderdeel vormen van het vak. De stof wordt getoetst met VT's (voortgangstoetsen) en 2 ST's (schoolexamen-toets).

✓ Waarom Kunst Algemeen?

Kunst Algemeen is een uitstekende de aanvulling op de praktijkvakken Kunst BV en Kunst MU, maar eigenlijk ook voor Geschiedenis, Moderne Vreemde Talen, Economie, Nederlands en veel meer.

Met Kunst Algemeen krijg je een brede algemene kennis die in vele opleidingen goed van pas kan komen.

Want....Kunst en Cultuur is overal en van ons allemaal!

Kunst || Beeldende vorming

....altijd in de pauze lekker door geschilderd? Kon je maar niet stoppen met beeldhouwen? Vind je film, Anime, beeldhouwen en schilderen interessant?

Dan is er in de bovenbouw een kunstzinnige mogelijkheid!

Kies in de bovenbouw Kunst BV als examenvak!!

> Kun je zomaar Kunst BV kiezen?

Je kunt bijna met elk profiel Kunst Beeldende Vormgeving kiezen in de bovenbouw. Moet je goed kunnen tekenen? In principe is een voldoende en een positief advies aan het einde van de derde klas je ticket tot Kunst BV als examenvak.

> Wat is dan Kunst Beeldende vormgeving in de Bovenbouw?

Is het hetzelfde als BV in de onderbouw? Niet helemaal. In de bovenbouw werk je meestal thematisch. Vaak mag je zelf bepalen op welke manier je dat doet en soms is de techniek gegeven door de docent.

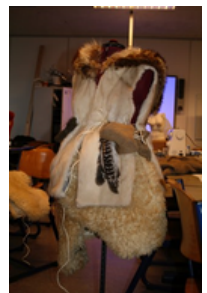
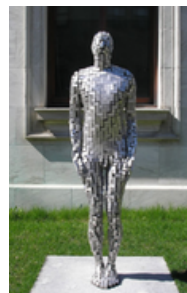
Centraal bij het vak Kunst staat het beeldend onderzoek dus: lekker experimenteren met materialen en technieken!!

Kunst BV is een praktisch vak, dat betekent vooral lekker veel met je handen doen

> En waar kun je dan Kunst BV bij gebruiken?

Opleidingen als [Kunstacademies](#), [Animatie](#), [Industrieel ontwerpen](#), [Webdesign](#), [Illustratie](#), [Creatieve therapie](#), [Theaterontwerp](#), [Computerdesign](#), [Modevormgeving](#), [Filmacademie](#), [Docent Beeldende vormgeving](#), [Spacial design](#), [Reclame](#), [Multimedia-opleidingen](#), [Bouwkunst](#) en nog veel meer...

> Opbouw SE/CE

Het schoolexamen-cijfer bestaat uit PO's van het vak KuBv en 2 ST's van het vak Kunst Algemeen. Het centraal examen is één examen voor het vak Kunst Algemeen.

Kunst Algemeen is de kunsthistorische component van het de kunstvakken. Dat betekent dat als je voor Beeldende Vorming of Muziek kiest, je automatisch ook Kunst Algemeen hebt. In dat vak doe je centraal eindexamen. Het vormt de helft van je je diploma-cijfer.

Kunst || Muziek

In de bovenbouw kun je het vak kunst muziek kiezen als examenvak.

Wanneer kun je muziek kiezen?

Het is niet waar dat je muziek alleen kunt kiezen als je echt talent hebt. Je talent wordt namelijk ontwikkeld. Je bent niet verplicht om een instrument te gaan bespelen. Zonder eigen instrument kun je goed voor je examen slagen. Heb je een voldoende en een positief advies aan het einde van de derde klas, dan zien we mogelijkheden.

Twijfel je aan je mogelijkheden? Vraag dan maar aan je muziekdocent hoe hij/zij jouw kansen inschat.

✓ Wat ga je doen?

De praktijk bestaat uit musiceren (zingen en spelen) en componeren. Het spelen bestaat uit individuele opdrachten en groepsopdrachten. De theorie bestaat uit muziekgeschiedenis, muziektheorie en solfège.

✓ Waarom theorie?

Door de muziektheorie en de muziekgeschiedenis krijg je beter inzicht in de wijze waarop muziek werkt. Doordat je er meer van begrijpt, ga je beter musiceren. Omdat de theorie aan het spelen is gekoppeld, kan iedereen deze op een bepaald moment begrijpen. We gebruiken de methode "Intro voor de bovenbouw".

✓ Waarom Kunst Muziek?

Er zijn leerlingen die muziek kiezen omdat ze het leuk vinden of omdat ze er goed in zijn. Muziek is een welkome afwisseling in je rooster en waardevol als (vrije)tijdbesteding in je verdere leven. Maar... muziek kun je ook kiezen omdat het past bij een toekomstig beroep of opleiding.

✓ Kunst Algemeen

Kunst Algemeen is de kunsthistorische component van het vak KUMU en KUBV. Dit vak zal worden afgesloten met een centraal examen en is de helft van je diploma-cijfer.

Zie voor meer informatie Kunst Algemeen.

